

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Pwyllgor: Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol

Dyddiad y cyfarfod: 4 Mawrth 2013

Cyfarwyddwr Corfforaethol Perthnasol: Dirprwy Brif Weithredwr

Deilydd Portffolio Perthnasol: Cyng Kenneth P Hughes

Teitl yr Adroddiad – Cytundeb Compact Ynys Môn a Pholisi Gwirfoddoli

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

Cyflwyno'r Cytundeb Compact diwygiedig a'r Polisi Gwirfoddoli drafft i aelodau'r Pwyllgor Sgriwtini cyn eu cyflwyno am gymeradwyaeth i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Mawrth 2013.

2.0 Cefndir

2.1 Cytundeb Compact Ynys Môn

Cytundeb partneriaid rhwng y trydydd sector a'r awdurdod lleol yn Ynys Môn yw Compact Ynys Môn. Mae'n darparu fframwaith ar gyfer datblygu nodau ac amcanion cyffredin, parch rhwng y naill ochr a'r llall a dealltwriaeth y bydd yn cynorthwyo'r sectorau cyhoeddus a phartneriaid trydydd sector i wella ansawdd bywyd i bobl Ynys Môn.

Fe gyhoeddwyd y Compact gwreiddiol – rhwng Cyngor Sir Ynys Môn, Grwp Iechyd Lleol Ynys Môn a'r sector gwirfoddol yn Ynys Môn – yn 2007. Ar 22 Mawrth 2012, bu i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr gytuno Compact ar gyfer gwasanaethau iechyd gyda'r sector gwirfoddol ar draws Gogledd Cymru.

Mae'r Compact rhwng y Cyngor hwn a'r trydydd sector nawr wedi ei ddiweddarau, a hynny'n seiliedig ar arweiniad Llywodraeth Cymru, ac yn amgaeedig fel Atodiad 1. Mae'r Compact, sy'n rhoi sail ar gyfer datblygu rhaglen waith i'r Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol, wedi ei dderbyn gan y Pwyllgor Cyswllt ac mae angen nawr iddo gael ei ystyried yn ffurfiol gan y Cyngor.

Y bwriad yw i'r Compact a gymeradwyir gael ei adolygu'n flynyddol gan y Pwyllgor Cyswllt, gan gymryd i ystyriaeth unrhyw arweiniad pellach gan Lywodraeth Cymru ar Gompactau Lleol.

Yn ychwanegol, bydd aelodau yn nodi bod Cod Ymarfer Ariannu (Sector Gwirfoddol) wedi ei fabwysiadu gan y Pwyllgor Gwaith yn 2007 fel sail i'r berthynas ariannol rhwng y Cyngor a'r sector gwirfoddol ar Ynys Môn. Fel rhan o'i raglen waith, bydd angen i'r Pwyllgor Cyswllt ystyried y Cod Ymarfer Ariannu yn ystod 2013/14.

2.2 Polisi Gwirfoddoli

Un o egwyddorion craidd Compact Ynys Môn yw ffurfioli Polisi Gwirfoddoli. Mae polisi ysgrifenedig yn rhoi cydnabyddiaeth ffurfiol i bwysigrwydd gwirfoddolwyr ac fe fydd yn cynorthwyo'r holl staff sy'n ymwneud â recriwtio a rheoli gwirfoddolwyr i lynu at arferion da a chefnogi gwirfoddolwyr mewn modd sydd wedi ei gynllunio a'i reoli.

Mae Polisi Gwirfoddoli drafft wedi ei baratoi ac yn amgaeedig fel Atodiad 2.

3.0 Materion ar gyfer Sgriwtini

Gofynnir i'r Pwyllgor sgriwteiddio'r Cytundeb Compact diwygiedig a'r Polisi Gwirfoddoli drafft a chyflwyno ei sylwadau i Bwyllgor Gwaith y Cyngor.

Enw: Huw Jones

Teitl y Swydd: Pennaeth Gwasanaeth - Polisi

Adran: Dirprwy Brif Weithredwr

Dyddiad 25 Chwefror 2013.

Atodiadau –

Atodiad 1 – Cytundeb Compact diwygiedig

Atodiad 2 – Polisi Gwirfoddoli drafft

Penderfyniadau perthnasol a wnaed yn flaenorol gan y Cyngor, y Pwyllgor Gwaith neu'r Bwrdd Gwasanaeth Lleol

*Rhestrwch yma unrhyw benderfyniadau blaenorol perthnasol.

*Os nad oes dim, nodwch "Dim penderfyniadau perthnasol blaenorol".

Papurau Cefndir

Swyddog Cyswllt: Huw Jones, Pennaeth Gwasanaeth – Polisi
01248 752108

Atodiad 1

COMPACT Ynys Môn

Cytundeb Partneriaeth rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a'r Trydydd Sector yn Ynys Môn

Rhagarweiniad

Gweledigaeth Cynllun Integredig Ynys Môn yw ynys yn gweithio gyda'n gilydd i greu swyddi, gwella iechyd and darparu lle diogel a chynaliadwy i fyw yn seiliedig ar dair o brif themâu: pobl - cefnogi pobl a chymunedau i wella ansawdd eu bywydau; lle - diogelu a gwella'r amgylchedd naturiol ac adeiledig; swyddi - sicrhau cymaint â phosib o gyfleon gwaith gyda addysg a sgiliau o safon uchel.

Gellir cwrdd ag anghenion a gobeithio'n pobl os yw'r sectorau yn fodlon adeiladu partneriaethau cryf, iach a ffyniannus i wella gwasanaethau a gwireddu gweledigaeth y Cynllun Cymunedol.

Mae'r Compact hwn yn adeiladu ar y Compact gwreiddiol rhwng y sector gwirfoddol, Cyngor Sir Ynys Môn, y Grŵp Iechyd Lleol a Medrwn Môn ar ran y Trydydd Sector ac a gyhoeddwyd yn 2006. Mae hefyd yn ategu'r cytundeb Compact rhwng Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r sector gwirfoddol ar draws Gogledd Cymru.

Anogir yr holl bartneriaid i gefnogi egwyddorion ac arferion y Compact ac i gymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu'r codau ymarfer cysylltiedig.

Rydym yn falch iawn o gyflwyno Compact Môn newydd fel ffordd o adeiladau ar y berthynas weithio gyfredol a gwella'r bartneriaeth er budd Ynys Môn.

Llofnodwyd

Cadeirydd

Cadeirydd

Cadeirydd

Atodiad 1

Beth yw Compact Ynys Môn?

Cytundeb partneriaid yw'r Compact rhwng y trydydd sector a'r awdurdod lleol yn Ynys Môn. Mae'n darparu fframwaith ar gyfer datblygu nodau ac amcanion cyffredin, parch rhwng y naill ochr a'r llall a dealltwriaeth y bydd yn cynorthwyo'r sectorau cyhoeddus a phartneriaid trydydd sector i wella ansawdd bywyd i bobl Ynys Môn.

Mae'r Compact hwn yn cefnogi polisi Llywodraeth Cymru ar Ddarparu Gwasanaethau, gweithio mewn partneriaeth ac ymgysylltu gyda Dinasyddion wrth ddylunio, darparu a gwella yr holl wasanaethau cyhoeddus.

Bwriedir y bydd y Compact yn llywio'r broses o weithio mewn partneriaeth i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'n ymwneud â materion proses yn hytrach na sylwedd, hynny yw, y ffordd y mae cynlluniau a phenderfyniadau yn cael eu gwneud yn hytrach na chynnwys y cynlluniau a'r penderfyniadau hynny.

Mae'n ymwneud â'r amrediad cyfan o waith partneriaeth; o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r gymuned, i gynrychiolaeth ar gyrff cynllunio a chymryd rhan mewn rhwydweithiau, cyllido, pwrcasu a contractio.

Cyflwynwyd Compact rhwng Llywodraeth Cymru a'r Sector Gwirfoddol yng Nghymru am y tro cyntaf yn 1998. Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi atgyfnerthu'r polisi hwn a sefydlu cynllun sector gwirfoddol a chyngor partneriaeth rhwng y Cynulliad a'r Sector Gwirfoddol. Yn 2007 cyhoeddwyd y Compact lleol rhwng Cyngor Sir Ynys Môn, Grŵp Iechyd Lleol Ynys Môn a'r Sector Gwirfoddol yn Ynys Môn. Ar 22 Mawrth 2012, bu i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr gytuno Compact ar gyfer gwasanaethau iechyd gyda'r sector gwirfoddol ar draws Gogledd Cymru. Mae'r Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol wedi bod yn gyfrifol am weithredu'r Compact Awdurdod Lleol a Iechyd ar Ynys Môn.

Mae'r Compact diwygiedig hwn wedi ei gynhyrchu ar y cyd gan Gyngor Sir Ynys Môn a Medrwn Môn ar ran ac mewn ymgynghoriad gyda sefydliadau trydydd sector lleol. Mae'r Compact yn gyson â, ac yn ategu'r Compact a lofnodwyd gan Medrwn Môn gyda Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mae'r broses o ddatblygu'r Compact yn adeiladu ar adolygu perfformiad y Compact gwreiddiol ac ymgynghori gyda sefydliadau'r trydydd sector i ofyn am eu barn ynghylch cynnwys Compact diwygiedig. Bwriedir y bydd codau ymarfer drafft manylch yn dilyn a fydd yn rhoi sylw i feysydd fel cyllido a phwrcasu, gwirfoddoli, ymgynghori a datblygu polisiâu (gweler Atodiad 1). I gynorthwyo gydag eglurder, mae diffiniad o sefydliad trydydd sector/gwirfoddol yn seiliedig ar ganllawiau gan Lywodraeth Cymru (gweler Atodiad 2).

Atodiad 1

Beth yw nod y Compact?

Nod y Compact yw datblygu'r bartneriaeth rhwng y sector gyhoeddus a'r awdurdod lleol yn Ynys Môn trwy ein cynorthwyo i:

- gyfathrebu yn well gyda'n gilydd
- ddeall a pharchu barn y naill a'r llall
- weithio gyda'n gilydd yn fwy effeithiol i gefnogi pobl Ynys Môn ac i ddatblygu gwasanaethau ar y cyd.

Bwriedir gofyn i'r awdurdod lleol a sefydliadau trydydd sector (trwy Medrwn Môn) i gymeradwyo'r Compact yn ysgrifenedig.

Beth yw gwerthoedd ac egwyddorion y Compact?

Rydym yn rhannu nod o ddarparu gwasanaethau o safon i bobl Ynys Môn. Rydym yn cydnabod bod gwerth ychwanegol mewn cydweithio mewn partneriaeth tuag at amcanion ac nodau cyffredin. Bydd yr egwyddorion isod yn sail ar gyfer y Bartneriaeth hon;

Mae gweithredu gwirfoddol ac ymgysylltiad cymunedol yn rhan hanfodol o gymdeithas gynhwysol a ddemocrataidd a gall ychwanegu gwerth at ansawdd bywyd yn Ynys Môn. Cydnabyddir bod y trydydd sector yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i ddatblygiad economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol Ynys Môn. Dylid parchu a gwerthfawrogi'r gwahaniaethau a'r amrywiaeth rhwng y trydydd sector a'r sector gyhoeddus. Wrth ddatblygu a chyflawni gwasanaethau, mae gan y sector gyhoeddus a'r trydydd sector swyddogaethau penodol ac sydd yn cyd-fynd gyda'i gilydd. Mae gan pob sector ei set ei hun o gyfrifoldebau a chyfyngiadau.

Dylid parchu annibyniaeth y trydydd sector gan gydnabod a gwerthfawrogi'r rôl strategol bwysig y mae'r sector gyhoeddus yn ei chwarae o ran datblygu polisiau a gwasanaethau cyhoeddus yn ogystal â'r fframwaith cyfreithiol ac ariannol y mae'n gweithredu ynddo. I sicrhau bod y trydydd sector mor effeithiol â phosib mae'n rhaid buddsoddi yn ei isadeiledd. Dylai'r berthynas rhwng y sectorau fod yn agored ac yn barchus a dangos ymddiriedaeth. Dylai pob sector geisio rhagoriaeth, mynediad cyfartal a chofleidio egwyddorion datblygu cynaliadwy. Pa fyddent yn gweithio gyda'i gilydd dylai pob sector gael yr un sylw a pharch. Mae gan sefydliadau ym mhob sector yr hawl i gyfrannu at faterion sydd yn cael effaith arnynt a'i herio.

Gyda'i gilydd bydd y Compact yn

Cynorthwyo i feithrin trydydd sector ffyniannus, amrywiol ac annibynnol yn Ynys Môn gyda threfniadau cyllid a chontractio sydd yn:

- glir ac yn hawdd i'w deal;
- deg a chyson;
- Darparu amrediad o drefniadau cyllidol ar gyfer cyllid craidd, cyllid ar gyfer prosiectau a grantiau bychan;

Atodiad 1

- Ysgwyddo baich gweinyddol sy'n gymesur a'r lefel gyllido;
- Caniatáu ac annog trefniadau effeithiol ar gyfer cynllunio ymlaen a chyllido.
- Cynorthwyo i sicrhau bod y trydydd sector nid yn unig yn cymryd rhan mewn strwythurau cydweithio a phartneriaeth ond eu fod yn cael dylanwad gwirioneddol ar gynllunio a datblygu gwasanaethau lleol a mentrau cyhoeddus.
- Datblygu'r Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol fel cyfrwng cyswllt sydd wedi ei integreiddio gyda phrosesau gwneud penderfyniadau'r sector cyhoeddus a'r maes cynllunio ar y cyd ehangach. Bydd gan y Pwyllgor gynrychiolaeth o blith partneriaid yn y sectorau gyhoeddus a'r trydydd sector.
- Cynorthwyo i sicrhau cydnabyddiaeth ehangach a mwy cynaliadwy o werth gymdeithasol gwirfoddol o ran datblygiad proffesiynol a phersonol y gwirfoddolwyr a'r gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir.
- Hyrwyddo a llywodraethu'r awdurdod lleol a'r trydydd sector mewn modd effeithiol. Bydd yn sylfaen ar gyfer ymrwymiad ar y cyd i adeiladu ar gapasiti sefydliadau trydydd sector lle mae hynny yn gyson gyda chyfeiriad strategol a rennir. Bydd hefyd yn annog yr holl sectorau i ddysgu o'r arferion gorau ac i geisio gwneud gwelliannau parhaus i'r modd y cynllunnir ac y darperir gwasanaethau.
- Darparu gweithdrefn ystyrlon ac effeithlon ar gyfer datrys anghytundebau mewn ffordd adeiladol ac agored. Bydd y cyfrifoldeb ar gyfer hyn yn gorwedd gyda chorff monitor a bydd y cynnwys cynrychiolwyr o'r partneriaid sydd yn rhan o'r Compact. Er yn nodi nad yw'r trydydd sector yn gorff unedol, rhagwelir y bydd yr holl gynrychiolwyr hefo'r Awdurdod priodol i ddilyn i fyny unrhyw achosion lle ymddengys bod y Compact wedi ei dorri yn eu sector eu hunain. Yn achos partneriaid sector gyhoeddus, bydd ganddynt awdurdod i geisio datrys y fath faterion ar lefel uwch os oes angen.
- Datblygu Cynllun Gweithredu a renni'r i ddarparu amcanion y Compact a chynhyrchu droddiad gwaith blynyddol i'r sefydliadau sector gyhoeddus, byrddau/cyngor ac i'w dosbarthu i sefydliadau trydydd sector.

Addewidion y Bartneriaid

Bydd yr awdurdod lleol yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu, gweithredu a monitro'r Compact yn unol â'r weledigaeth a'r egwyddorion y cytunwyd arnynt.

Bydd y gefnogaeth hon yn cynnwys:

- Sicrhau bod staff allweddol (e.e. swyddogion cyllid allanol, swyddogion pwrcau a chomisiynu, swyddogion cynllunio partneriaeth) yn gallu cymryd rhan yn y gwaith hwn;
- Cymeradwyo'r angen i gael codau ymarfer manwl ar gyfer materion allweddol;
- Parodrwydd i adolygu eu gweithdrefnau a'u hamserlenni eu hunain yn wyneb y codau ymarfer hynny;
- Cymeradwyo'r angen ar gyfer gweithdrefnau i ddatrys anghytundebau; ac
- adolygu gweithrediad y Compact bob blwyddyn ynghyd a'r trydydd sector.

Atodiad 1

Bydd y trydydd sector yn cefnogi datblygiad, gweithrediad a monitro'r compact yn unol â'r weledigaeth a'r egwyddorion y cytunwyd arnynt. Bydd y gefnogaeth hon yn cynnwys:

- sicrhau bod staff allweddol yn gallu cymryd rhan yn y gwaith hwn;
- Cymeradwyo'r angen i gael codau ymarfer manwl ar gyfer materion allweddol;
- Cymeradwyo'r angen ar gyfer gweithdrefnau i ddatrys anghytundebau; ac
- adolygu gweithrediad y Compact bob blwyddyn ynghyd a'r trydydd sector.

Mae'r trydydd sector yn gwneud ymrwymiad i gynnal safonau uchel o Lywodraethu ac ymddygiad ac i gwrdd â dyletswyddau adrodd ac atebolrwydd tuag at gyllidwyr a defnyddwyr. Bydd yn cynnwys defnyddwyr lle bynnag y mae modd gwneud hynny a hefyd yn cynnwys gofalwyr lle mae hynny yn briodol wrth ddatblygu a rheoli'r gweithgareddau a'r gwasanaethu. Anogir y sefydliadau yn y trydydd sector i ddatblygu safonau ansawdd sydd yn briodol i'r sefydliad gan gynnwys hyrwyddo arferion gorau a chyfleoedd cyfartal mewn gweithgareddau, gwaith, rôl gwirfoddolwyr a'r ddarpariaeth o wasanaethau.

Mae'r trydydd sector yn gwneud ymrwymiad i barchu'r gyfraith ac yn bod yn atebol iddi. Yn achos elusennau byddent yn glynu wrth y fframwaith cyfrifo a chanllawiau priodol eraill fel y pennwyd nhw gan y Comisiwn Elusennau.

Atodiad 1

Atodiad 1 – Codau Ymarfer

Bydd y codau ymarfer yn cynorthwyo i ymgorffori egwyddorion y Compact yn ein gwaith o ddydd i ddydd a bydd yn darparu fframwaith ar gyfer y codau. Gwahoddir sefydliadau o'r ddau sector i fabwysiadu'r codau ymarfer ac fe'u hanogir i gymryd rhan yn eu datblygiad parhaus.

1 Egwyddorion y Cod – Ymgynghori a Gwerthuso Polisi

1.1 Yn rhan annatod o'r gwaith o ddatblygu prosiectau ac adolygu polisïau.

Dylid ystyried ymgynghori ar gychwyn prosiect neu adolygiad polisi sicrhau eu fod yn digwydd yn y cam priodol yn y cylch prosiect. Dylid adolygu yn barhaus y dulliau a ddewisir a llwyddiant y prosesau hyn drwy gydol oes y prosiect. Os oes angen bydd rhaid cymryd i ystyriaeth unrhyw weithdrefnau ymgynghori statudol.

1.2 Gweithredu gan ddefnyddio safonau a chytunwyd arnynt

Dylai ymgynghori rhwng partneriaid gwrdd â safonau y cytunwyd arnynt. Dylai rhai gynnwys amserlenni a ddiffynnwyd (o leiaf 12 wythnos os oes modd). Crynodebau ac adborth clir ynghylch canlyniadau phenderfyniadau a wnaed.

1.3 Yn briodol i'r grwpiau targed

Dylid dylunio'r ymgynghoriad i sicrhau ei fod yn briodol i'r partneriaid yr ymgynghorir a nhw, o ran y dulliau a ddefnyddir ac arddull y cyflwyniad. Dylid ysgrifennu dogfennau ymgynghorir mewn iaith syml gan esbonio termau technegol. Dylai'r holl fethodoleg fod yn addas i'r pwrpas a'r grŵp targed yr ymgynghorir age ef. Os yw'n briodol, dylai'r adroddiadau gydymffurfio â pholisïau iaith Gymraeg neu fod ar ffurfiau eraill sydd ar gael i'w cynulleidfa gan gynnwys y rheini gydag anawsterau iaith neu anableddau corfforol neu synhwyrdd. Rhaid rhoi sylw i ymgysylltu ystyrion gyda grwpiau sydd wedi eu heithrio yn gymdeithasol.

1.4 Yn wirioneddol ac yn dryloyw

Dylai unrhyw ymarfer neu ddogfen ymgynghorol nodi yn benodol pa agweddau sydd yn cael eu cyflwyno ar gyfer sylw a pha rai na ellir eu newid, fel bo modd i'r partneriaid ymateb yn briodol. Deallir na fedr partneriaid gael dylanwad ar wneud penderfyniadau mewn perthynas â phob agwedd ar waith ei gilydd. Lle nad yw hyn yn bosib, dylai partneriaid egluro bob amser bod dogfen neu ddigwyddiad er gwybodaeth yn unig yn hytrach nag i bwrpas ymgynghori.

1.5 Cyhoeddusrwydd a Mynediad

Dylai partneriaid sicrhau rhoddir cyhoeddusrwydd da i ymarferion gwybodaeth ac ymgynghori sydd yn berthnasol i waith y partneriaid eraill. Dylai ymgynghoriadau a dogfennau cysylltiedig fod ar gael yn rhwydd i grwpiau gyda gwahanol lefelau o adnoddau a ffurf sy'n caniatáu sefydliadau llai i ymateb.

1.6 Rhannu lle mae hynny yn briodol

Dylai partneriaid weithio gyda'i gilydd i rannu'r adnoddau sydd ar gael i gynnal ymgynghoriadau lle mae hynny yn briodol. Dylid edrych ar y posibilrwydd o ymgynghori ar y cyd bob amser i osgoi dyblygu.

1.7 "Y Safonau Aur mewn Ymgynghori"

Sefydlwch a yw rhywun arall wedi gwneud gwaith ymgynghori gan ganlyniadau y gallwch eu rhannu.

Atodiad 1

Sicrhau y gall yr ymgynghori arwain at newid. Dylai fod yn ddeialog sydd yn arwain at benderfyniadau, felly ymgynghorwch CYN gwneud penderfyniadau. Sicrhewch eich bod yn caniatáu digon o amser ar gyfer eich prosiect ymgynghori. Mae angen i chi ystyried neilltuo amser ar gyfer cynllunio, cynnal, casglu ac ymateb i'ch gweithgareddau.

Ceisiwch ddefnyddio'r dulliau ymgynghori sydd yn gwneud y defnydd gorau o'ch adnoddau ac sydd yn rhoi'r canlyniadau gorau o'ch grŵp targed.

Ceisiwch wneud yr ymgynghoriad mewn gynhwysol a phosib ond byddwch yn ymwybodol o berygl gor-ymgynghori gyda rhai grwpiau.

Rhowch adborth bob amser i rhieni sydd wedi cymryd rhan yn eich ymarferion ymgynghori.

Gweithredwch ar y canlyniadau. Peidiwch â gadael gwaith ymgynghori ar "y silff".

Rhannwch ganlyniadau eich gwaith gydag eraill.

2. Egwyddorion y Cod – **Cyllido, Pwrcasu a Chomisiynu**

2.1 Gwirioneddol a Thryloyw

Bydd rhaid bod yn agored ac yn dryloyw i'w gwneud yn haws i gael gwybodaeth am y cyllid sydd ar gael. Bydd y partneriaid yn hyrwyddo mynediad teg i gyllido strategol, prosiectau a chontractau. Bydd penderfyniadau ynghylch pwrcasu neu gomisiynu gwasanaethau yn seiliedig ar egwyddorion sydd yn ymwneud â bro, ansawdd a gwerth am arian ac ni fyddent byth yn seiliedig ar y gost yn unig,

2.2 Dull Corfforaethol

Bydd y sector gyhoeddus yn datblygu gweithdrefnau cyson a dull gweithredu ar y cyd i gefnogi'r trydydd sector. Byddant yn mabwysiadu agwedd gorfforaethol tuag at gyllideb sydd yn gyson ac yn amserol ac a fydd yn llyfnhau gweithdrefnau a gostwng dyblygu tra'n bod yn atebol am gyllid cyhoeddus.

2.3 Isadeiledd a Chynaliadwyedd

Mae'r sector gyhoeddus yn cydnabod pwysigrwydd buddsoddi yn isadeiledd sefydliadau trydydd sector. Mae'n cydnabod hefyd y bydd cyllid tymor hwy yn gwella cynaliadwyedd ac yn golygu y bydd modd cynllunio ymlaen. Bydd y sector gyhoeddus yn sicrhau y rhoddir sylw priodol i anghenion grwpiau cymunedol bychain trwy sicrhau mynediad i gefnogaeth nad yw'n gymorth ariannol, grantiau bychain a chefnogi rôl Medrwn Môn o ran cefnogi datblygiadau.

2.4 Adennill costau llawn

Mae'r sector gyhoeddus yn cydnabod egwyddor adennill costau llawn. Cytunir ar egwyddor adennill costau llawn ac ar dull o weithredu 'r egwyddor honno'n ymarferol, hynny yw, sicrhau cyllid ar gyfer gorbenion cymesur yn ogystal â chostau uniongyrchol prosiectau. Mae'r egwyddor hon yn cydnabod bod angen i sefydliadau trydydd sector adennill costau sydd yn gysylltiedig ag adeiladau, adnoddau dynol, archwilio, marchnata a chynlluniau busnes.

2.5 Cymesuredd

Bydd agwedd gyson ac ar y cyd i fonitro a gwerthuso yr hyn sydd yn effeithiol ac yn gymesur i'r lefel o gyllid.

Atodiad 1

2.6 Canlyniadau peidio a chyllido

Rhoddir i sylw i effaith unrhyw benderfyniad i beidio a chyllido ar sefydliad trydydd sector, neu effaith unrhyw benderfyniad i dynnu arian yn ôl cyn gwneud unrhyw benderfyniad terfynol.

2.7 Penderfyniadau a Thaliadau Amserol

Bydd y sector gyhoeddus yn sicrhau y rhoddir rhybudd digonol ynghylch penderfyniadau cyllidol a bydd yn talu'r arian yn amserol yn amodol ar brosesau cyllidebol y sector gyhoeddus.

3. Egwyddorion y Cod – **Ymgysylltiad Cymunedol, Partneriaethau a Rhwydweithiau**

3.1 Sicrhau bod sefydliadau 3ydd sector, pan fyddent yn datblygu eu polisiau a'u gwasanaethau yn y Sir, yn gwneud hynny yn seiliedig ar wybodaeth, profiad ar arbenigedd eang.

3.2 Sicrhau yr ymgynghorir yn rheolaidd gyda defnyddwyr gwasanaeth yn y sector gyhoeddus a'r trydydd sector ac y gwrandewir ar y farn honno a gweithredu arni.

3.3 Bydd Medrwn Môn yn ceisio sicrhau bod aelodau partneriaethau a rhwydweithiau yn gynrychiadol ac yn atebol yw 'hetholaeth'.

3.4 "Y Safonau Aur Mewn Ymgysylltiad Cymunedol"

Gwerthfawrogi sgiliau, a gwybodaeth ac ymrwymiad pobl leol.

Datblygu perthynas weithio gyda chymunedau a sefydliadau cymunedol.

Cefnogi staff a phobl leol i weithio gyda'i gilydd a dysgu o'u gilydd (fel Cymuned gyfan).

Cynllunio ar gyfer newid gyda'r Gymuned a chymryd camau ar y cyd gyda'r Gymuned.

Gweithio gyda phobl yn y gymuned i ddatblygu a defnyddio fframweithiau ar gyfer gwerthuso.

4. Egwyddorion y Cod - **Gwirfoddoli**

Disgrifiwyd gwirfoddoli fel "an important expression of citizenship and essential to democracy. It is the commitment of time and energy for the benefit of society and the community and can take many forms. It is undertaken freely and by choice, without concern for financial gain."

4.1 Cefnogi Gwirfoddolwyr

Mae gwirfoddolwyr angen fframwaith cefnogol effeithiol gyda'r adnoddau priodol.

4.2 Cyfraniad Gwirfoddolwyr

Cydnabyddir bod gwirfoddolwyr yn gwneud cyfraniad mawr i ddatblygiad economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol Medrwn Môn. Dylid gwerthfawrogi cyfraniad hwn a hyrwyddo proffil ac ethos gwirfoddoli.

4.3 Rhwystrau i wirfoddoli

Dylid cydnabod y rhwystrau i wirfoddoli trwy ddatblygu capasiti sefydliadau gwirfoddol i ymateb i anghenion newidiol gwirfoddolwyr.

4.4 Buddsoddi Mewn Gwirfoddoli

Anogir arferion gorau ar gyfer rheoli a chefnogi gwirfoddolwyr ac achredu gwirfoddoli.

Atodiad 1

4.5 Ymgynghori a Chyfranogi

Anogir a chydabyddir cyfraniad gwirfoddolwyr o ran cynorthwyo i ddatblygu polisiau cyhoeddus trwy gymryd rhan mewn prosesau ymgynghori ac ymgyrchoedd.

5. Egwyddorion y Cod - **Llywodraethu**

5.1 Glynw wrth gyfrifoldebau cyfrifoldebau cyfreithiol a chanllawiau arferion gorau. Bydd y 3ydd sector yn cynnal safonau uchel o lywodraethu ar ymddygiad ac yn cydymffurfio gyda'i dyletswyddau adrodd ac atebolrwydd.

5.2 Bydd Medrwn Môn yn cynhyrchu Cod Ymddygiad ar gyfer ymddiriedolwyr fel dogfen enghreifftiol ar gyfer sefydliadau trydydd sector i'w hystyried.

5.3 Bydd Medrwn Môn yn darparu hyfforddiant ar gyfer ymddiriedolwyr yn unol â safonau galwedigaethol cenedlaethol ar gyfer ymddiriedolaethau ar:

Egwyddorion llywodraethu

Rolau a chyfrifoldebau ymddiriedolwyr

Rolau swyddogion mygedol

Strwythurau bwrdd a phwyllgorau

Recriwtio a datblygu ymddiriedolwyr

Gweithio gyda'r Prif Swyddog.

Atodiad 1

Atodiad 2 – Diffiniadau

Trydydd Sector

Mae'r ddogfen yn defnyddio'r term "Y trydydd Sector". Mae'n cydnabod na fydd pob sefydliad yn cytuno, ac mae gan sefydliadau unigol bob hawdd i ddisgrifio eu hunain mewn unrhyw ffordd y maent yn ei ddewis, elusen, gwirfoddol, sefydliad, grŵp cymunedol, grŵp hunangymorth, NGO, menter gymdeithasol, busnes cymunedol ac ati. Ond yr hyn sydd yn gyffredin i bob un o'r rhain yw:

Maent wedi eu sefydlu'n wirfoddol gan ddinasyddion sydd yn dewis neu trefnu;

Maent yn darparu rhyw fath o ffydd gymunedol neu cyhoeddus;

Mae eu gwargedau, lle y cynhyrchir y rhain, yn cael eu hail buddsoddi yn y sefydliad neu er lles cymunedol neu cyhoeddus ac nid ydynt yn cael eu dosbarthu er elw preifat. Mae'r nodweddion cyffredinol yn llawer cryfach nag unrhyw wahaniaethau all fod rhwng y gwahanol fathau o sefydliadau ac am y rheswm hwn mae'n fuddiol mabwysiadu term y mae'r holl sefydliadau'n dod o dano yn hytrach na rhannu'r nodweddion cyffredin hyn - mae trydydd sector yn scirhau hyn. Bydd mabwysiadu'r drefn "Trydydd Sector" gan sefydliadau statudol yn dal i olygu bydd yn rhaid iddo gynnal diffiniadau cyfredol mwy penodol i bwrpasau bod yn gymwys am gymorth grant neu fanteision eraill. Y diffiniad o "fudiad gwirfoddol". Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn y "cynllun trydydd sector" yn rhestru'r meini prawf sydd yn cynnwys y rhan fwyaf o fudiadau gwirfoddol fel:

Annibynnol - rhaid i fudiad fod yn gyfansoddiadol annibynnol a heb ei rheoli yn uniongyrchol gan fudiad - er elw neu'r wladwriaeth os bydd mudiad yn cael ei cydnabod fel un annibynnol o'r wlad lle ceir mwyafrif o gyrff anstatudol, rhai wedi eu penodi neu gynrychiolwyr ar ei "fwrdd ymddiriedolwyr" a mwyafrif o aelodau anstatudol.

Hunan Rheoli - rhaid i fudiad gael ei broses gwneud penderfyniadau mewnol ei hun dim yn dosbarthu elw ac yn bennaf yn ddi-fusnes - ni chaniateir i'r mudiad wneud unrhyw daliadau (ond am dreuliau rhesymol neu taliadau eraill a ganiateir gan y ddogfen lywodraethu e.e. ar gyfer gwasanaethau proffesiynol yn achlysurol neu am grantiau) i aelodau neu ymddiriedolwyr. Gwirfoddoliaeth - rhaid i fudiad elwa oddi wrth radd ystyrllon o ddyngarwch e.e. (rhoddion mewn nwyddau neu amser, yn cynnwys gwirfoddolwyr ac ymddiriedolwyr di-dâl e.e. y bydd unrhyw fudiad sydd ag o leiaf dri ymddiriedolwr sy'n rhoi eu hamser yn cael eu hystyried fel un sydd yn cael mantais i lefel ystyrllon).

Budd cyhoeddus - byddai disgwyl i fudiad gwirfoddol allu dangos bod ei amcanion a'i weithgareddau o fudd i'r cyhoedd yn ehangach ac/neu ei fod yn peri bod ei fanteision ar gael i grŵp o bobl mor eang â phosibl o fewn yr ardal a ddiffinnir gan ei amcanion ac/neu ei fod yn gweithredu mewn ffurf sydd yn agored ac yn gynhwysol yn hytrach nac yn elitaidd ac yn unigryw. Lle ceir ddogfen lywodraethu, fe ddylai gael cymal sydd yn sicrhau, petai ei ddiddymu, bod yr asedau sydd ar ôl yn cael ei dosbarthu i (a) fudiad(au) gwirfoddol tebyg. Mae'r meini prawf hyn yn cynnwys yn benodol:

Atodiad 1

Busnesau cymunedol – mudiadau sydd yn fusnesau real sy'n masnachu mewn rhyw ffordd, yn cael ei reoli gan y gymuned ac sydd hefyd o fudd uniongyrchol i'r gymuned;
symudiad tai gwirfoddol;
ymddiriedolaethau elusennol di aelodaeth;
grwpiau hunan gymorth/cyd-fuddiant
mudiadau cymunedol a lleol, cymdeithasau cymunedol;
neuaddau pentref ac ati;
grwpiau amgylcheddol;
elusennau hyfforddi;
cyrff cyfryngol grwpiau nawdd i ferched;
mudiadau celfyddydol;
grwpiau amaethyddol gyd manteision cymdeithasol ehangach;
cymdeithasau elusennol diwydiannol;
grwpiau chwaraeon gyda manteision cymunedol/cymdeithasol;
sefydliadau crefyddol gyda manteision cymdeithasol.

Maent yn benodol yn gwahardd:

Partïon gwleidyddol;
Prifysgolion;
Sefydliadau addysg uwch;
Ysgolion elusennol annibynnol a rhai a gynhelir â grant;
Undebau llafur;
Clybiau chwaraeon a chymdeithasau nad ydynt er budd cyhoeddus;
cymdeithasau busnes ac asiantaethau menter leol;
rhan fwyaf o gymdeithasau proffesiynol;
ymddiriedolaethau GIG;
nifer o amgueddfeydd mawr;
quangos a chyrff cyhoeddus a noddir gan y Llywodraeth (ASPB);
mudiadau crefyddol heb unrhyw fudd cymdeithasol ehangach.

Amcangyfrifir bod tu a 700 o grwpiau trydydd sector ym Môn o grwpiau hunan gymorth arbenigol bychain sydd yn cael eu rhedeg gan ddefnyddwyr i elusennau cenedlaethol. Gallant weithredu ar lefel cenedlaethol, sirol neu gymdogol, pob un yn tueddu i alinio eu hunain i feysydd o gonsyrn arbenigol a phenodol. Mae rhai mudiadau trydydd sector yn darparu gwasanaethau uniongyrchol (e.e. Grwpiau chwarae, tai anghenion arbennig), tra bo eraill yn darparu cyngor, gwybodaeth, cwnsela a chefnogaeth a bydd rhai hefyd yn darparu gwasanaethau eiriolaeth werthfawr. Maent yn bodoli oherwydd bod pobl yn gweld yr angen ac yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau newid, neu wasanaeth er budd i'r gymuned. Bydd gan pob un ohonynt gorff llywodraeth neu reoli o ryw fath. Cyfeirir at y grŵp hwn mewn amryw o ffyrdd e.e. pwyllgor rheoli neu bwyllgor gwaith, cyngor, bwrdd ymddiriedolwyr. Tra bod nifer o fudiadau trydydd sector yn rhai sydd yn hunan-ariannu ac heb unrhyw gyswllt rheolaidd gyda'r sector statudol, ac yn codi'r holl arian y meant eu hangen yn uniongyrchol gan y cyhoedd trwy ddigwyddiadau codi arian, rhoddion, ac apeliadau cyhoeddus. Mae eraill yn chwilio am gyllid a chefnogaeth gan gymysgedd o ffynonellau yn cynnwys y cyhoedd, sectorau preifat ac elusennol.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

**Polisi
Gwirfoddoli**

Draft

1. Sgop

Mae'r polisi yma'n ategu un o egwyddorion craidd y cytundeb Compact rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a Medrwn Môn mewn perthynas â gwirfoddoli.

Cytundeb partneriaid rhwng y trydydd sector a'r awdurdod lleol ar Ynys Môn yw'r Compact. Mae'n darparu fframwaith ar gyfer datblygu nodau ac amcanion cyffredin, parch rhwng y naill ochr a'r llall a dealltwriaeth y bydd yn cynorthwyo'r sectorau cyhoeddus a phartneriaid trydydd sector i wella ansawdd bywyd i bobl Ynys Môn.

2. Datganiad Polisi

Mae'r Cyngor yn cydnabod y cyfraniad gwerthfawr y gall gwirfoddolwyr ei wneud i'r sefydliad. Daw gwirfoddolwyr ag amrywiaeth o brofiad, cefndiroedd, sgiliau, oed ac agweddau sy'n ychwanegu gwerth at y gwasanaethau a ddarperir. Bydd y polisi hwn yn:

- Gadael i wirfoddolwyr wybod sut y byddwn yn sicrhau tegwch a chysondeb
- Galluogi gwirfoddolwyr i wybod lle maent yn sefyll
- Cynnig sicrwydd o ran gwybod sut y byddant yn cael eu trin
- Helpu staff a gwirfoddolwyr ddeall swyddogaethau ei gilydd

Yn ychwanegol, mae'r polisi hwn yn gosod allan yr egwyddorion bras o ran gweithio gyda gwirfoddolwyr o fewn y Cyngor mewn modd sy'n deg ac yn gyfiawn. Ei nod yw sicrhau bod buddiannau gwirfoddoli yn cael eu huchafu ar gyfer gwirfoddolwyr a'r Cyngor. Mae'n berthnasol i bawb o fewn y Cyngor, gan gynnwys gwirfoddolwyr, staff ac aelodau etholedig.

Mae'r polisi hwn yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor fel rhan o'r cytundeb Compact ac fe fydd yn cael ei adolygu'n flynyddol gan y Pwyllgor Cyswilt Sector Gwirfoddol fel rhan o'i gylch gwaith i weithredu egwyddorion y cytundeb Compact.

3. Diffiniad

Mae gwirfoddoli'n fynegiant pwysig o Ddinasyddiaeth yn ogystal ag elfen bwysig o ddemocratiaeth. Pobl sydd, heb dal ac o'u gwirfodd, yn cyfrannu eu hamser, egni a'u sgiliau er budd y gymuned yw gwirfoddolwyr. Gall gwirfoddoli ddigwydd am gyfnod cyfyngedig (er enghraifft, i helpu cwblhau prosiect neu ddigwyddiad penodol), neu gall fod ar sail barhaus (er enghraifft, i helpu darparu gwasanaeth penodol o ddydd i ddydd).

Mae'r Cyngor yn cydnabod ei gyfrifoldeb i drefnu ei wirfoddoli yn effeithlon ac mewn modd sensitif fel bod yr anrheg werthfawr o amser y gwirfoddolwyr yn cael ei ddefnyddio er budd pawb sy'n ymwneud â'r mater.

Rhoddir isod rai enghraifftiau o'r gwahanol ffyrdd y mae gwirfoddolwyr yn cyfrannu at waith y Cyngor:

- Llywodraethwyr Ysgolion
- Chwaraeon a chefnogi chwaraeon

- Cynlluniau cludiant
- Cynlluniau rheoli cefn gwlad
- Adfocatiaeth (gwasanaethau cymdeithasol)

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i gynnwys gwirfoddolwyr mewn sefyllfeydd addas ac mewn modd sy'n annog, cefnogi a datblygu gwirfoddoli.

4. Pam cael Polisi?

Mae polisi ysgrifenedig yn rhoi cydnabyddiaeth ffurfiol i bwysigrwydd gwirfoddolwyr ac yn sicrhau y bydd yr amcanion canlynol yn cael eu cwrdd:

- Gwirfoddolwyr yn cymryd rhan mewn gweithgareddau addas trwy weithdrefn dewis addas sy'n cynnwys tystlythyrau a gwiriadau Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS), petai angen.
- Gwirfoddolwyr yn cael eu croesawu, yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi ac yn derbyn anwythiad perthnasol gan y gwasanaeth dan sylw
- Cyfraniadau gwirfoddolwyr yn cael eu huchafu trwy ddarparu hyfforddiant a chefnogaeth addas
- Mwy o bobl yn cael eu hannog i gymryd rhan fel gwirfoddolwyr
- Mwy o wirfoddolwyr yn parhau i gymryd rhan

Bydd y polisi hwn yn cynorthwyo'r holl staff sy'n ymwneud â recriwtio a rheoli gwirfoddolwyr i lynu at arferion da a chefnogi gwirfoddolwyr mewn modd sydd wedi ei gynllunio a'i reoli.

5. Beth yw buddiannau cael gwirfoddolwyr

- Mae modd defnyddio a datblygu profiadau a sgiliau i gael effaith gadarnhaol ar ystod o wasanaethau a phrosiectau
- Mae gwirfoddolwyr yn gallu bod yn hyblyg ac yn arloesol
- Mae gwirfoddolwyr yn gwella'r synnwyr o gymuned a helpu i adeiladu cymdeithas gynhwysol
- Mae'r gymuned a'r amgylchedd yn cael budd o gyfraniadau gwirfoddolwyr

6. Egwyddorion

6.1 Recriwtio a Dethol

Mae'r Cyngor yn anelu at recriwtio gwirfoddolwyr o bob rhan o'r gymuned gydag ystod eang o sgiliau, profiadau bywyd a gwybodaeth.

Bydd recriwtio gwirfoddolwyr fel arfer yn digwydd trwy bostio hysbysebion a thafleuni, tafleuni newyddion ac ar y safle we corfforaethol. Gallai ddigwydd hefyd trwy gysylltu'n anffurfiol gyda'r gymuned o ddefnyddwyr sy'n bodoli eisoes.

Bydd yr holl ddarpar wirfoddolwyr yn cael eu cyfweld er mwyn trafod eu sgiliau, rolau a disgwyliadau. Bydd y drefn ar gyfer dethol yn dilyn yn fras y prosesau yr ymlinellir ym Mholisi Recriwtio a Dethol yr Awdurdod (lle mae hynny'n briodol), ac fe fydd yn cynnwys tystlythyrau a gwiriadau Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS), os yn berthnasol.

6.2 Statws Gwirfoddolwyr

Nid yw gwirfoddolwyr yn gyflogeion nag yn weithwyr ac ni fydd ganddynt gontract cyflogaeth gyda'r Cyngor. Ni fydd tâl am unrhyw waith gwirfoddoli. Bydd y Cyngor yn cytuno rôl gyda'r gwirfoddolwr, bydd disgwyliad bod y gwirfoddolwr yn cwrdd ag anghenion y rôl ac fe fydd y Cyngor yn darparu gwaith i'r gwirfoddolwyr lle mae yna waith ar gael. Fodd bynnag, mae'r gwirfoddolwr yn rhydd i wrthod cyflenwi'r rôl ac nid yw'r Cyngor wedi'i ymrwymo i ddarparu'r gwaith.

Noder: Nid yw'r polisi hwn yn berthnasol i ofalwyr maeth.

6.3 Rolau Gwirfoddoli

Cyfrifoldeb y rheolwr sy'n gweithio gyda'r gwirfoddolwr fydd llunio amlinelliad o rôl y gwirfoddolwr. Bydd hyn yn gosod allan dyletswyddau'r rôl a'r sgiliau a'r profiad sy'n angenrheidiol, ynghyd ag unrhyw hyfforddiant sydd ei angen cyn y bydd y gwaith gwirfoddol yn cael ei wneud. Fe ddylai gwaith gwirfoddol ategu gwaith staff cyflogedig ac ychwanegu gwerth er budd defnyddwyr y gwasanaeth. Nid yw gwirfoddolwyr yna i gymryd lle gweithwyr cyflogedig, felly mae angen cymryd gofal i sicrhau nad oes galwadau gormodol ar wirfoddolwyr, ac nad ydynt yn gwneud gwaith a ddylai gael ei wneud gan staff cyflogedig.

6.4 Goruchwyliaeth a Chefnogaeth

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i ddatblygu gwybodaeth, sgiliau ac effeithiolrwydd ei wirfoddolwyr. Fe gyflawnir hyn trwy ddarparu:

- Hyfforddiant a datblygiad addas
- Gwaith ystyrlon o fewn blaenoriaethau'r gwasanaeth
- Goruchwyliaeth effeithiol
- Cydnabyddiaeth am y gwaith a gwblhawyd
- Targedau a blaenoriaethau eglur a safonau addas o ran y gwaith sydd i'w wneud

Bydd hawl gan wirfoddolwyr gael tystlythyr gan y Cyngor. Mae hyn yn amodol ar i'r gwirfoddolwr gwblhau o leiaf 30 awr o waith gwirfoddol sydd o safon foddhaol wrth weithio'n uniongyrchol ar ran y Cyngor.

6.5 Cyfrinachedd

Bydd angen i wirfoddolwyr arwyddo cytundeb cyfrinachedd lle mae hynny'n briodol.

6.6 Gweithdrefn Gwyno

Dylai gwirfoddolwyr drafod unrhyw bryderon neu broblemau gyda'u goruchwylwyr uniongyrchol.

6.7 Treuliau

Bydd gwirfoddolwyr yn cael cynnig ad-daliad treuliau teithio rhesymol o'u cartref i'w lleoliad gwaith lle mae hynny'n briodol. Gosodwyd lwfans milltired i'r rhai hynny sy'n defnyddio eu cludiant eu hunain, sef 18 ceiniog y filltir. Rhaid cytuno'r holl dreuliau ymlaen llaw gyda goruchwyliwr uniongyrchol y gwirfoddolwr.

6.8 Rhybudd

Dylai'r Cyngor neu'r gwirfoddolwr ymdrechu i roi cymaint o rybudd a phosibl o'u bwriad i ddod a'r cytundeb gwirfoddoli i ben.

7. Cydymffurfio â pholisïau, gweithdrefnau a phrotocolau'r Cyngor

Mae nifer o faterion penodol yn berthnasol i'r polisi gwirfoddoli yma:

7.1 Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i gydraddoldeb ac amrywiaeth, wrth ddarparu gwasanaethau ac fel cyflogwr mawr, ac i ddileu gwahaniaethu annheg ac anghyfreithlon ym mhob un o'n bolisïau, gweithdrefnau ac arferion. Mae'r Cyngor yn trin pawb gyda pharch, consym ac yn ystyriol ac yn cydnabod y cyfraniad gwerthfawr a roddir i Ynys Môn gan bob unigolyn. Bydd disgwyl i wirfoddolwyr dderbyn a gweithio'n unol â'r egwyddorion hyn.

7.2 Cynllun Iaith Gymraeg

Mae'r Cyngor yn cydnabod statws cyfartal i'r iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg. Y Gymraeg a'r Saesneg fydd ieithoedd swyddogol y Cyngor a bydd iddynt yr un statws a dilysrwydd yng ngweinyddiaeth a gwaith y Cyngor. Bydd disgwyl i wirfoddolwyr fod yn ymwybodol o'r egwyddor yma.

7.3 Iechyd a Diogelwch

Mae gan y Cyngor gyfrifoldeb am iechyd a diogelwch gwirfoddolwyr. Rhaid trin gwirfoddolwyr yn yr un modd a staff cyflogedig o ran iechyd a diogelwch. Dylai gwirfoddolwyr ddilyn bob amser bolisïau a gweithdrefnau iechyd a diogelwch y Cyngor. Rhaid i berson cymwys gynnal asesiad risg o'r manau a'r rolau gwaith penodol ac fe ddylid rhoi copi i'r gwirfoddolwr. Mae gan y gwirfoddolwyr ddyletswydd i gymryd gofal o'u hunain ac eraill a all cael eu heffeithio gan eu gweithrediadau. Ni ddylai gwirfoddolwyr weithredu y tu allan i'w man na'u dyletswyddau gwaith awdurdodedig. Rhaid i wirfoddolwyr roi gwybod i'w goruchwyliwr uniongyrchol am bob damwain neu unrhyw ddigwyddiadau a oedd yn agos i fod yn ddamwain.

7.4 Polisïau Diogelu

Mae angen i wirfoddolwyr gydymffurfio â pholisïau a gweithdrefnau diogelu'r Cyngor mewn perthynas â phobl bregus lle mae hynny'n briodol.

7.5 Yswiriant

7.5.1 Cyffredinol

Bydd gwirfoddolwyr yn cael indemniad yn erbyn hawliadau trydydd parti o dan Yswiriant Atebolrwydd Cyhoeddus y Cyngor wrth gwblhau eu dyletswyddau.

7.5.2 Gyrwyr

Bydd rhaid i unrhyw berson sy'n gweithredu fel gwirfoddolwr ar ran y Cyngor ac angen defnyddio cerbyd i wneud hynny (preifat neu gerbyd y Cyngor) gydymffurfio gyda Pholisi Fflyd a Gyrwyr y Cyngor.

7.6 Gwiriadau Criminal Records Bureau (CRB) Check

Lle mae'r weithred gwirfoddoli yn ymwneud â phlant a phobl ifanc o dan 18 oed neu oedolion bregus, rhoddir gwybod i'r gwirfoddolwr bod rhaid gwneud cais am Ddatgeliad gan y Swyddfa Cofnodion Troseddol. Rhoddir arweiniad gan yr adran berthnasol yn y Cyngor.